

Cea mai sumară privire asupra activității teatrale a lui C. Ramadan constată că repertoriul său număra câteva sute de roluri.

Ultima perioadă din activitatea lui Ramadan, la Teatrul Armatei, sub direcția lui Al. Finți, i-a adus mari succese de public, într-un repertoriu înnoit. În *Fintina turmelor* de Lope de Vega, în *Școala calomniei* de Sheridan, alături de Lucia Sturdza-Bulandra, în *Ruptura* de Boris Lavreniev, în *Trenul blindat 14-69* de Vs. Ivanov sau în *Tragedia optimistă* de Vsevolod Vișnevski, Ramadan aducea puterea de convingere și omenescul necontrafăcut. Cea mai mare realizare a sa din această perioadă a fost *Harpagon* (*Avarul* de Molière), în 1954, în regia lui Gh. Jora. Plastică personajului, exprimând multiplele nuanțe ale patimei banului, a accentuat tragismul situațiilor,

trezind și admirația unor personalități artistice străine, printre care directorul „Mossoviet”-ului, Zavadski. De asemenea, la teatrul radiofonic și în film, C. Ramadan a adus o mult apreciată contribuție, fiind — printre altele — premiat pentru *Arendașul Român* (1952), remarcat în *Afacerea Protar* (după *Ultima oră* de M. Sebastian), *Ripa dracului*, *Brigada lui Ionuț*, *Ciulinii Bărăganului* după Panait Istrati (în regia lui Louis Daquin).

C. Ramadan a avut toate calitățile unui mare talent comic, fiind totodată un spirit umanist cu un larg orizont. Jocul său făcea perceptibilă substanța umană a personajelor, izbutind s-o exprime fără retorism și poză, dar și fără detalii naturaliste.

Cartea lui N. Barbu oferă o cuceritoare imagine a lui C. Ramadan.

Mircea MANCAȘ

MERIDIANE

Simpozion internațional

Goldoni și actualitatea

Aceasta a fost tema simpozionului internațional organizat la Moscova, între 4 și 10 iulie crt., de către Uniunea Scriitorilor din U.R.S.S., în colaborare cu Fundația Cini din Veneția și la care au participat, pe lângă numeroasele delegații ale celor doi organizatori, reprezentanți din câteva țări socialiste: Bulgaria, Cehoslovacia, Mongolia, România, Ungaria. Profilul profesional foarte divers al participanților — cadre universitare, cercetători, filologi, traducători, dramaturgi, critici dramatici și literari, regizori — a determinat o mare diversitate a modurilor de abordare a temei și, firește, și nivelul inegal al comunicărilor (peste douăzeci). Acestea reprezintă, în ansamblu, o substanțială contribuție la cunoașterea și, mai ales, la înțelegerea aprofundată a dimensiunilor de universalitate și perenitate ale vastei opere goldoniene, a cărei exploatare și valorificare din perspectiva actualității sint încă departe de a se fi încheiat.

Conduse alternativ de dramaturgul Serghei Mihalkov și de profesorul Vittore Branca, lucrările simpozionului au alăturat cercetări istorice, filologice, teatrolo-

gice („Goldoni și A. N. Ostrovski” de N. Tomașevski, „Goldoni pe scenele ruse și sovietice” de Abram Stein, „Caracteristicile de limbaj ale personajelor goldoniene și valorificarea lor în traducere rusă” de Nina Elina), considerații estetice și comentarii critice privitoare la opera lui Goldoni, în perspectivă contemporană („Specificitatea comicului goldonian” — un interesant eseu de Franco Fido, „Noi aspecte și probleme în abordarea critică a creației goldoniene” de Mario Baratto, „Mesajul lui Goldoni: realism și moralitate” de Giorgio Padoano), puncte de vedere personale cu caracter general („Actualitatea lui Goldoni” de dramaturgul Viktor Rozov), noi exegeze regizorale ale unor opere (*Una din ultimele seri de carnaval*, în viziunea lui Orazio Costa, *Evantaiul*, în concepția lui Luigi Squarzina), panorame spectacologice privind reprezentarea pieselor lui Goldoni în diverse țări (între acestea, expunerea artistei poporului, președinta Asociației oamenilor de artă din R. P. Mongolă, scriitoarea Erdenebatîn Oiuun, despre interpretarea pieselor lui Goldoni la Ulan Bator, pe fondul procesului de dezvoltare socială și culturală a țării, a produs senzație). Cele două comunicări românești — „Modernitatea lui Goldoni” de Horia Deleanu și „Goldoni în România de azi” de subsemnata —, bine primite, au dat o imagine cuprinzătoare, nu numai asupra ariei de răspundere și recepție a operei dramaturgului italian pe scena românească, ci și asupra evoluției și diversității modurilor de interpretare teoretică și scenică a bogatei sale creații, sinteză de realism și teatralitate. Mi-a făcut o deosebită plăcere să aud, în co-

mentariile care au urmat, că ecurile admirabilului spectacol *Bădăranii* în regia lui Sică Alexandrescu, prezentat în 1957 la Veneția și în 1958 la Moscova, mai dăinuie și acum în amintirea spectatorilor sovietici (prof. dr. Zlata Potapova), și că în Italia continuă să se manifeste un mare interes pentru realizările teatrului și culturii românești.

Oricât ar părea de curios, tema simpozionului a fost ilustrată nu prin spectacole de teatru, ci prin filme. Sub titlul *Primiți provocarea, signori!*, studioul „Gruzia-film” a realizat un musical după *Hangița*, cu scene de ansamblu cinate și dansate ca în *My Fair Lady*, cu un han ca un castel, în care Mirandolina (o actriță foarte frumoasă și talentată) conduce o întreagă armată de fete frumoase și grațioase, ca o adevărată castelană, cu un cavaler de Ripafratta călărind vajnic pe un armăsar năvălăș și organizând cavalcade cu cete de călăreți, și cu un Fabrizio, valetul cu chip de erou romantic, sărac dar plin de demnitate, îndrăgostit de stăpînă, bucurîndu-se, în cele din urmă, de răsplata iubirii sale — totul în culori pastelate, cu peisaje pitorești și cu o veselie generală, tonică. *Slugă la doi stăpîni* a inspirat, în 1953, un film realist, de A. Bergunker, care a încercat să reproducă ceva din atmosfera

specifică epocii, utilizînd însă un Truffaldino nici prea tînăr, nici prea vîoi, iar în construirea relațiilor dintre personaje mizînd excesiv pe adevărul psihologic. De curînd, aceeași piesă a servit drept material unui plin de mișcare și culoare film-spectacol, jucat de o trupă ambulantă, sub titlul *Truffaldino din Bergamo*, în regia lui V. Vorobiev, cu tînărul Raikin, fiul celebrului miniaturist Arkadi Raikin, în rolul principal, pe care l-a realizat cu o remarcabilă vivacitate.

Prin mesajul său umanist, generos, prin adevărul de viață și vitalitatea personajelor (premisă pentru veritabile creații actoricești), printr-o teatralitate în care fondul creativ al comediei dell'arte este dezvoltat și modernizat, ca și printr-o discretă secundare în adîncurile sufletului uman, opera lui Carlo Goldoni își dezvăluie, la fiecare nouă cercetare profundă, fertilitatea, capacitatea de a inspira noi viziuni scenice. Teatrul românesc, care și-a dovedit în repetate rînduri (să ne amintim de excelentul spectacol *Slugă la doi stăpîni*, realizat de Iulian Vișa la Piatra Neamț) afinitatea de substanță, de spirit și de temperament cu dramaturgia faimosului venețian, are încă în față un cîmp de investigație larg deschis.

Margareta BĂRBUȚĂ

(continuare de la p. 90)

propia 'decit?... decit?...
sigur că da: învîluindu-l
într-un zîmbet aproape
matern! Ca să nu se bage
cumva de seamă că go-
goașa noastră, la originea
ei, tot castană rămîne!

MYOSOTIS

P.S.

Mulțumim FAIMEI pen-
tru fraza semnalată ru-
bricii noastre, în numărul
6 a.c. la TELEX — „TEA-
TRUL”. Cum însă rubrica

domniei sale intenționează
corecta informare a citi-
torului, îi semnalăm și noi
faptul că fraza cu pricina
nu se referea la Al ma-
tale, Caragiale de la Tea-
trul Dramatic din Plo-
iești, cum greșit a apărut
în TELEX-„TEATRUL”
ci la Al matale, Caragiale
„al III-lea”, de la Teatrul
Tineretului din Piatra
Neamț. Sigur că preciza-
rea noastră nu schimbă

cu nimic nefericita for-
mulare a frazei incrimi-
nate, dar îi schimbă to-
tuși adresa. „Mangafaua”
trecuse mai înainte pe la
Ploiești — așa cum reiese
clar din cronica publicată
în „România literară” —
dar „Pietricica” (referi-
toare la lipsa „unui re-
pertoriu solid constituit”)
se cuvine să rămînă la
locul ei, în grădina stagi-
unii '82-'83 de la Piatra
Neamț, nu de la Ploiești.